

УДК:378.4:376.1(477.43)(082)

ББК:74.3

Б54

Рецензенти:
В.А. Гладуш -

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та колекційної освіти Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара;

В.М. Лабунець -

доктор педагогічних наук, професор, декан педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;

В.О. Липа -

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри логопедії Донбаського державного педагогічного університету.

Редакційна колегія

В.І. Бондар, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПН України; **О.М. Вержиковська**, кандидат педагогічних наук, доцент; **О.В. Гаврилов**, кандидат психологічних наук, доцент (голова редакційної колегії); **Н.С. Гаврилова**, кандидат психологічних наук, доцент (відповідальний секретар); **В.Е. Левинський**, кандидат педагогічних наук, доцент; **О.П. Мілевська**, кандидат педагогічних наук, доцент; **С.П. Миронова**, доктор педагогічних наук, професор (науковий редактор); **О.В. Константинов**, кандидат педагогічних наук, професор (науковий редактор); **О.В. Конstantинів**, кандидат педагогічних наук, доцент; **І.І. Рудевич**, кандидат психологічних наук, доцент; **В.М. Свільов**, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПН України; **В.І. Свільов**, кандидат психологічних наук, доцент; **М.К. Шеремет**, доктор педагогічних наук, професор.

*Друкується за ухвалою Вченої ради
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
(протокол №4 від 4 квітня 2017 року)*

Б54 Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Корекційна педагогіка і психологія / за ред. С.П. Миронової, Н.С. Гаврилової. – Вип. 8, у 2 т. / Кам'янець-Подільський: ПП Мелодорн-2006, 2017. – Т.1. – 178 с.

До вісника увійшли наукові та навчально-методичні праці практиків-логопедів та студентів і магістрантів, які навчаються на спеціальності "Олігофренопедагогіка" та "Логопедія", у яких висвітлюються теоретичні та практичні аспекти організації корекційно-розвивальної, реабілітаційної, навчально-виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

Адресується науковцям, спеціалістам-практикам, студентам, які навчаються за спеціальністю „Спеціальна освіта”, батькам, всім, кому не байдужа доля осіб з особливими освітніми потребами.

УДК:378.4:376.1(477.43)(082)
ББК:74.3

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ
№13865-2839 від 22.04.2008 р.

© Автори статей, 2017
© „Мелодорн-2006”, 2017

ЗМІСТ

Албарцева Н.Б.	Педагогические условия развития словообразования у детей 5-6 лет с общим недоразвитием речи средствами дидактических игр	6
Білявська А.	Формування комунікативних навичок у дітей старшого дошкільного віку з порушеннями інтелектуального розвитку	10
Бодарсва М.І.	Дослідно-експериментальна апробація методики мовленнєвого розвитку розумово відсталих учнів з тяжкими порушеннями мовлення	15
Большакова Н.Ю.	Формування почуття гумору у дошкільників із порушенням мовлення	19
Бычкова Ю. Б.	Формирование глагольной лексики у детей 4-5 лет с общим недоразвитием речи средствами игровых технологий	23
Волкова А. М.	Педагогические условия формирования атрибутивного словаря у детей 4 – 5 лет с общим недоразвитием речи	27
Глеваська С. В.	Розвиток комунікативної сфери дітей із загальним недорозвитком мовлення за допомогою пісочної анімації	30
Голуб Е. Н.	Сравнительная характеристика словообразовательных умений у младших школьников с нормальным и нарушенным речевым развитием	35
Горобець В.С.	Роль дидактичної гри у розвитку зв'язного мовлення дітей із ЗНМ II рівня	40
Губчук І.	Навчальні мнемотехніки як засіб мотивації навчальної діяльності молодших школярів із особливими освітніми потребами	43
Драгунова О. В.	Педагогические условия коррекции нарушений звуко-слоговой структуры слова у детей 6-7 лет с общим недоразвитием речи	47
Дяченко Г.П.	Актуальні методичні прийоми та засоби ознайомлення учнів з ТПМ молодшого шкільного віку з часовими величинами	50
Злобич О.А.	Теоретический анализ научных исследований по проблеме изучения письменной речи младших школьников с различными латеральными профилями	55

Івасечко Ю.О.	Формування здатності до творчого самовираження у дітей з загальним недорозвитком мовлення засобом театралізованої діяльності	60
Кичка А.С.	Використання народної казки в процесі формування експресивного мовлення в дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку	64
Козачук Л.П.	Поведінкові технології як засіб оптимізації логопедичної роботи з подолання ЗНМ І-ІІ рівня	68
Колінько Ю. Ю.	Особливості комунікативної діяльності дітей із сенсорною алалією	73
Король А.В.	Дистанційно-інтерактивні форми роботи як вид просвітницької діяльності вчителя-логопеда	77
Кофлюк Л.В.	Стан сформованості лексико-семантичних умінь у дошкільників із загальним недорозвиненням мовлення	81
Кравець Я.Г.	Особливості організації волонтерської діяльності студентів напряму «Корекційна освіта» у реабілітаційних центрах для осіб із посттравматичним стресовим розладом	85
Кузьміна А. Ф.	Формирование связных монологических высказываний у детей 5-6 лет с ОНР с использованием пазл-технологий	89
Лашкевич Г.А.	Логоритміка як засіб корекції дизартрії у дітей старшого дошкільного віку	93
Мотова Е. В.	Педагогические условия формирования навыков употребления предлогов у детей 5-6 лет с общим недоразвитием речи	96
Наумова А. А.	Система работы по формированию навыков пересказа у детей 5-6 лет с общим недоразвитием речи с использованием мнемотаблиц	99
Олексюк А.Д.	Формування мотиваційно-активізуючої мовленнєвої компетентності дітей під час ігор на сесомоторній панелі	103
Пенькова Д.П.	Особливості комунікативної діяльності молодших школярів із помірною розумовою відсталістю	107
Поліщук Л.М.	Особливості мовлення молодших школярів з порушенням розумового розвитку	112
Прокопенко А. А.	Особливості сформованості в учнів початкових класів із тяжкими порушеннями мовлення вміння виконувати морфемний аналіз	116

Садеева Л. М.	Развитие навыков рассказывания из личного опыта детей 5-6 лет с общим недоразвитием речи	120
Сапа М. В.	Гра як засіб розвитку комунікативних здібностей дітей молодшого дошкільного віку з загальним недорозвиненням мовлення І рівня	124
Свіріденко О.Г.	Особливості дихання молодших дошкільників з відкритою ринолалією	128
Слюняєва Н. А.	Розвиток комунікативних здібностей у дітей з розладами аутичного спектру	132
Странковская А.Г.	Коррекционно-развивающая работа с литературным текстом как средство формирования умений учебной деятельности у учащихся с интеллектуальной недостаточностью	139
Толкачёва Т.Ю.	Проблема профилактики дискалькулии у детей дошкольного возраста: организационный аспект	144
Тручегруб В.	Стан сформуваності невербальної комунікації у дітей дошкільного віку із синдромом Дауна	147
Угреневич М.О.	Корекція граматичної будови мовлення у старших дошкільників із загальним недорозвиненням мовлення засобами ейдетики	151
Федик І.М.	Порівняльна характеристика сформованості фонематичних процесів у дошкільників з дислалією	154
Федорова А. В.	Педагогические условия формирования навыков словоизменения у детей 6-7 лет с общим недоразвитием речи	157
Шпакова Д. А.	Особенности микросоциума неслышащих как культурно-лингвистического меньшинства	161
Jedlecka K.	Postawy nauczycieli wychowania przedszkolnego i edukacji wczesnoszkolnej wobec dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu	165
Ясюкевич А.В.	Стимуляція психомоторного розвитку дитини на фітболі як підґрунтя для формування мовлення	170
Турао К.М., Бабеша О.М., Гунбін С.І., Абраменко М.А.	Удосконалення корекційних технологій навчання дітей з особливими освітніми потребами на основі дослідження функціональних станів мозку	174

сучасному суспільстві»: Збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-методичної конференції, 13 березня 2014 р. – Харків: ХНАДУ, 2014. – 524 с.

11. Яшна О. П. Обґрунтування аспектів оздоровчого виховання новонароджених дітей у сім'ї / О. П. Яшна // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). – 2015. – Вип. 3(2). – С. 380-382.

УДК 612.82:615.478.6

К.М. Турло, О.М. Бабеша,
С.І. Гунбін, М.А. Абраменко
студенти спеціальності "Логопедія"
Київського університету
імені Бориса Грінченка
Науковий керівник:
канд. пед. наук К.В. Луцько

УДОСКОНАЛЕННЯ КОРЕКЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ НА ОСНОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ СТАНІВ МОЗКУ

У статті розкрито особливості дослідження функціональних станів мозку дитини в процесі сприймання мовленнєвих і сенсорних стимулів. Виявлено зміни в діяльності мозку при різних видах стимулів. Встановлена можливість впливу на функціональні стани мозку дитини в процесі навчальної діяльності. З'ясовано, що полі сенсорне стимулювання мозку ефективніше ніж моносенсорне. Результати дослідження можуть сприяти удосконаленню ефективних корекційних технологій навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Ключові слова: діти з особливими освітніми потребами, функціональні стани мозку, технології.

The article reveals features of the research functional states of the brain of the child in the process of speech perception and sensory stimuli. It was found changes in brain activity in different types of stimuli. It was found to influence the functional state of the child's brain during learning activities. It was found that sensory stimulation of the brain was more effective than monosensornе. Research results could contribute to the improvement of

effective correction technology education for children with special educational needs.

Keywords: children with special educational needs, functional state of the brain, technology.

Постановка проблеми: пошук ефективних технологій попередження та подолання відхилень у розвитку дітей з особливими освітніми потребами на сучасному технологічному рівні ставить нові вимоги і перед спеціальною педагогікою. Цікавістю до точних методів діагностики проблем розвитку дитини зумовлений вибір напрямку дослідження, а саме функціональних станів мозку дитини із мовленнєвими та сенсорними порушеннями. Уявлення про те, як реагує мозок на ті чи інші сенсорні та мовленнєві стимули, наскільки в їх опрацювання включається інтелект, який характер реакцій дитини (з виявленням страху, тривожності, спокою, збудженості тощо) дозволить раціонально, ефективно вибудувати як навчальний, так і виховний процес, режим взаємодії з дитиною.

Актуальність. Нами не знайдено даних про подібні дослідження ні у вітчизняній, ні у зарубіжній літературі. Проте вивчення літературних джерел з проблем діяльності досить складної функціональної системи, що об'єднує центральні і периферійні структури мозку, постало питання про звертання до них з точки зору точної діагностики не самого захворювання, чи функціонального порушення, а до можливостей корекції, враховуючи їх стани виявлені об'єктивними методами

Мета статті. Розкрити деякі особливості реакцій мозку дитини з особливими освітніми потребами на сенсорні і мовленнєві стимули, які доцільно враховувати в доборі корекційних технологій в процесі роботи.

Виклад основного матеріалу.

У процесі пілотного дослідження виявлені об'єктивні показники функціональних станів мозку при активізації мовленнєвих та сенсорних процесів (у порівнянні з традиційним енцефалографічним дослідженням мозку), що уможливило ефективні індивідуально орієнтовані технології навчання. Їх індивідуальність має під собою об'єктивні дані про функціональні стани мозку при різних за характером, змістом стимульного матеріалу подразники, особливості реакції на конкретні подразники, активність цих реакцій тощо.

У процесі дослідження здійснювалось вивчення можливостей активізації інтелектуальної та мовленнєвої діяльності дитини з урахуванням об'єктивних показників її розвитку (за методикою і під керівництвом К.Луцько)

Методом енцефалографії вивчався функціональний стан мозку дітей з ООП. Дослідження включало дві серії:

1. Вивчення впливу різних за характером тестів на функціональний стан мозку.

2. Вивчення впливу тактильного сприймання предмета на діяльність мозку.

Перша серія включала: сприймання складів, сприймання короткого тексту. Мовленнєвий матеріал пропонувався для сприймання на слух і слухо-зорово. Друга серія була спрямована на з'ясування ролі тактильного аналізатора при сприйманні предмета зором і тактильно-зорово (у даному випадку іграшки).

Після першої серії було виявлено більшу активність мозку при слухо-зоровому сприйманні мовлення.

На цій підставі, ми можемо зробити два висновки: інформацію дитина сприймає краще при слухо-зоровому сприйманні мовлення, необхідно активізувати методики спрямовані на розвиток слухового сприймання тексту, його аналіз та розуміння.

Друга серія включала тільки дві проби - сприймання предмету зором (дитина бачить іграшку, але не контактує з нею); сприйманні предмета тактильно-зорово.

На основі другої серії досліджень було встановлено, що зорове сприймання предмета, не активізує або слабо активізує діяльність мозку. Значно покращується реакція мозку при тактильно-зоровому обстеженні предмета.

Висновки.

Теоретична і практична частини спеціальної педагогіки потребують використання точних методів психолого-педагогічної діагностики функціональних станів мозку, оскільки результати таких досліджень несуть продуктивні знання про індивідуальні потреби дитини, її труднощі в опануванні знань, характерологічні особливості. Відсутність таких досліджень може призвести до:

- використання неефективних технологій навчання;
- не виправданих навантажень на психічний та фізичний стан дитини;
- дезорієнтації дитини в опануванні знань, умінь та навичок.

Перспектива дослідження.

На основі типології порушень та функціональних станів мозку з використанням енцефалографії вдасться розробити більш точні діагностичні підходи психолого-педагогічного вивчення можливостей дитини та розробити ошадливі навантаження на неї і більш ефективні технології компенсаторно - корекційного характеру.

Наш проект спрямований на те, щоб формувати у студентів уявлення про ефективні технології подолання відхилень у розвитку дитини з особливими освітніми потребами та запобігати їх поглибленню.

Список використаних джерел

1. Луцько К. В. Розвиток акустичної складової мовлення та її проєкція на попередження та подолання мовленнєвих порушень у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку / К. В. Луцько // Актуальні питання корекційної освіти: зб. наук. праць / за ред. В. М. Синьова, О. В. Гаврилова. – Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006, 2016. – Вип. 7 у 2 т. – Том 1. – С. 185–196. – (Серія «Педагогічні науки»).
2. Луцько К. В. Технології інтелектуального розвитку обдарованої дитини з особливими потребами в системі сучасної спеціальної освіти / К. В. Луцько // Обдаровані діти – інтелектуальний потенціал держави: матеріали VII Міжнародної наук.- практ. конф., 16-20 вересня 2014 р., м. Київ. – С. 295–302.

Наукове видання

**ВІСНИК
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені ІВАНА ОГІЄНКА**

Корекційна педагогіка і психологія

**В и п у с к 8
Том I**

**Головний редактор О.В. Гаврилов
Науковий редактор С.П. Миронова
Відповідальний секретар Н.С. Гаврилова**

Матеріали подані мовою оригіналу
Друкується в авторській редакції з оригінал-макетів авторів
Редколегія не завжди поділяє погляди авторів статей

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

Підписано до друку 20.04.2017р. Формат 8 60x84/16
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний
Ум. друк. арк. 10,2. Обл. вид. арк. 9,9 Тираж 200. Зам. 183

Підготовлено до друку та надруковано
у видавництві ПП «Медобори-2006»
32343, Хмельницька обл., Кам'янець-Подільський р-н,
с. Довжок, пров. Радянський, 6а. Тел./факс: (03849) 2-20-79
Свідцтво суб'єкта видавничої справи ДК №3025 від 09. 11.2007 р.